

Cena različnega orodja je od 75 krajc. do 2 gold. 75 krajc.

Gosp. Jožef Debevec, odbornik družbe kmetijske, je po želji g. Polaka prevzel nalog, da sprejema naročila omenjenega vrtnarskega orodja.

* *Strešnike iz vlitega železa* izdeluje neka fužina na Saksonskem, s katerimi se streha cenejše pokrije kakor z navadnimi strešniki iz opeke (cegla) ali skrilov, pa veliko dalje časa trpijo kakor ti. „Oest. Landw. Wochenblatt“ v svojem prvem listu pravi, da že toliko se je priznala potreba, strešnike iz bolj stanovitnega materiala narediti kakor so navadni, ki radi pokajo, krušijo in lomijo; al strešniki železni bili so pretežki in predragi; zdaj pa je navedena fužina iznašla strešnike iz vlitega železa, ki utegnejo kmalu v občno rabo priti. —

Nove postave.

Postava o nabiru rekrutov za letošnje leto v Avstriji.

Presvitli cesar je s sklepom od 23. decembra l. l. potrdil postavo, po kateri se ima za letošnje leto nabrati 54.541 mož za stalno armado na suhem in na morji, zraven teh pa še 5454 mož za reservo iz tistih vrst starosti, ki so postavno odločene.

To število je tedaj tolikošno, kolikoršno bilo je lansko.

Finančna postava za leto 1877.

Službeni časnik Avstrijske vlade je 31. decembra lanskega leta razglasil finančno postavo za letošnje leto, po kateri so stroški skupaj ustanovljeni na 405 milijonov in 569.474 goldinarjev, skupni dohodki pa na 376 milijonov in 637.817 gld., po takem znaša primanjka 28 milijonov in 931.657 gold., ki se ima pokriti z izdatkom rente v zlatu.

Slovstvene stvari.

Matičine knjige za leto 1876.

Knjig, kateri je podala neumorno na slovstvenem polji za izobraženost Slovenov delovajoča „Matica slovenska“ za leto 1876. svojim udom, mora biti vsakedo njih vesel. Tudi nadaljevanje zemljevidov „atlanta“ je prišlo zopet ob pravem času in od mnogih strani se glasé želje, da bi „Matica“ to lepo delo skoro dovršila. Tudi kar se tiče tipografske vrednosti knjig in zemljevidov, mora se odkrito reči, da je popolnem dostojna, osobito, ako se pomisli, kako drage so dandanes tiskovine. Naj bi dakle „Matica“ slovenska“ nahajala med Sloveni od leta do leta več prijateljev! Tako jej bode moči, še natančnejše in obširnejše izpolnovati svoj nalog: prospah narodne omike.

„Matičini“ knjigi ste:

1. „*Letopis*“, ki ima poleg društvenih naznanil in imenika udov (kar se je letos taktno objavilo na konci knjige), mnogo zanimivih in raznovrstnih sestavkov poučnega in zabavnega vsebinka. Prvi Dav. Trstenjakov spis „Slovenski elementi v Venetščini“ (nadaljevanje) je delo, o katerem smejo in morejo sodeč pisati le filologi „ex professione“. Starosta naš gosp. Trstenjak se vedno trudi z mladeniškim entuzijazmom za nas in nam žrtvuje vse svoje velike

duševne zmožnosti. Hvala mu! — Dr. M. Samčeva antropologična sestavka „možgani“ in „kanibalizem“ sta zelo interesantna in umeje ju brez teže tudi prost čitatelj. — „Numismatični spominki iz l. 1848. in 1849“, sestavil J. Parapat, je važen donesek za slovansko numismatiko. — Dr. Jan. Bleiweis je ravno sedaj, ko je prevažno „iztočno vprašanje“ na dnevnem redu, vstregel mnogim Slovenom z objavljenjem Vernetovega prevoda dveh „koranovih sur“, in isto tako je vse hvale vredno, kar ima „Letopis“ še druge tvarine od gosp. Stareta, Parapata, Štiftarja in Ivan Tomšiča.

2. „*Dr. Lovro Toman*“. S podobo, životopisom (načrtal A. Praprotnik) in pesniško ostalino pokojnega rodoljuba.

Dolgo že smo pričakovali te knjige; zdaj je izgotovljena. Životopis je obširen in zná se mu, da ga je pisala roka prijatelja. Dobro so narisane vse važne epohe v Tomanovem življenji in jasno stopi bralcu pred oči njega podoba, ako bere te vrste. A nekaj pogreša prijatelj literarne zgodovine v knjigi: pogreša namreč poročila o množini in kakovosti pesniške ostaline in kako se je delalo ž njo. Pri možu, kakor Toman, je kaj takega važno. Vendar to ni očitanje, ampak le prijazna opomba; sploh, kakor rečeno, je vse dobro narejeno. — Pesmi — o njih ni treba mnogo pisati — Tomanove so, rodoljubnega Toman, in le gènre ljubezniškega pesništva je v tej knjigi nova prikazen za nas. Ker ni pesnik sam dovršil dela, ga ne smemo ostro soditi, ako ni vse, kakor bi želeli. Izkušnje učé, da taka izdanja najbolj oskrbé dušni očetje sami, kar pa ni vselej in vsem dano. Mnogo katera lepa in vzvišena misel je izračena v Tomanovih pričujočih pesmih in ostale bodo drag spomin nam in potomcem našim.

Da je bil dr. Toman še veči domoljub kakor pesnik, je sploh znano. Naj toraj v imenovanem smislu objavim tudi jaz pri tej priliki prost donesek v karakteristiko njegovega patriotizma. Dne 8. nov. 1869. l. me nenadejano obišče blagi mož, katerega nisem takoj izpoznal, ako tudi sem bil videl njega sliko v Gj. Klaričevem „Slavjanskem Jugu.“ Po kratkem nagovoru mi razodene svojo „veliko prošnjo“, naj bi namreč jaz spisal zbirko slovenskih vojaških pesem za našega domačega polka fante, kateri so bili tedaj v Trientu na Tirolskem, da bi tudi na tujem ne pozabili svoje domovine, temuč jej hranili v srci zvesto ljubezen. Knjiga bi posvečena bila polka poveljniku baronu Kuhnju, in za pesmi epičnega značaja mi je bil dal dr. Toman zgodovino našega polka, da bi jo študiral in v njej našel morebiti kak motiv. Objaviti morem in moram še danes, da nisem bil pri volji, prevzeti naloge. Opomnil sem dr. Toman, da ne poznam vojaškega življenja, da so Nemci smešili Gleima, ki je „za pečjó“ pisal svoje vojaške pesmi in da celó Nemci sploh, razven Körnerjevih, Schenkendorfovih in Arndtovih plamenečih bojnih pesmi nimajo nič izvrstnega v tej meri — vse brez vspeha! Vdal sem se naposled in dejal, da hočem spisati najprej nekatere poskušnje, in ako mu bode to po volji, bodem delal naprej. Vse je bilo prav dr. Tomanu in spisal sem res 10 pesmi, pa le bolj rodoljubnega vsebinka, *) kajti pusta zgodovina polka me ni mogla prav nič navdušiti in nijeden moment v njej se mi ni zdel vreden pesniškega obdelovanja. Bil bi zatorej pisal pesmi sam in poleg tega še nabral lepih narodnih in umetelnih vojaških ter uredil delo

*) Objavljenih je v „Novicah“ l. 1870. izmed teh pesem 8 komadov. Pis.

za tisek. Decembra meseca imenovanega leta gré dr. Toman na Dunaj v državni zbor in jaz mu po obljudi pošljem v tem času izgotovljene pesmi. Kako je bil zadovoljen z njimi, naj priča list, katerega sem kmalu dobil iz Dunaja:

„Dragi prijatelj! Prejel sem Vaše prelepe pesmice. Ob kratkem Vam o njih in zarad natisa več pišem ali se z Vami ustno pogovarjam, danes Vam le izrečem iskreno hvalo in zahvalo za-nje. Bog z Vami!

Vaš

vdani prijatelj

V Beču 25. dec. 1869.

Dr. Lovro Toman.“

In zbiral sem ter delal naprej. Majnika meseca 1870. sem zopet pokazal Tomanu svoje delo; bil je zadovoljen z menoj. Potem gre novič na Dunaj; a kmalu po sestri njegovi izvem, da je nevarno bolan in da me je dal pozdraviti. Še smrtjo Tomanovo 15. avgusta istega leta je bilo vse delo pretrgano, okončano! — Dela bi mnogo bilo stalo in Toman je bil namenjen, trpeti vse stroške sam ter knjigo razdeliti brezplačno slovenskim vojakom. Vredno je dakle, da se objavi tudi ta lepa in blaga namera njegova, če tudi se ni izpolnila. Občutek spoštovanja in ljubezni za slavnega moža še dandanes živi v mojem srci, kajti tudi on je bil moj prijatelj! —

Jos. Cimperman.

* *Jezičnik ali otec Marko Pohlina pa Valentin Vodnik.* Spisal J. Marn. XIV. leto. V Ljubljani 1876.

V tej knjigi nadaljuje profesor Marn velike hvale vredno namembo popisavati delovanje posamesnih pisateljev slovenskih na slovstvenem polju ter si je za 14. tečaj „Jezičnika“ izbral patra Marka Pohlina pa Valentina Vodnika. „Kakor v Arabije puščavi — bilo je prejšnja stoletja v slovstvu, in — kakor v odljudni goščavi — bilo je v preteklem še za časa P. Marka Pohlina, dokler se ni prikazal Valentin Vodnik“ — tako začinja profesor Marn svoj opis Pohlina in Vodnika, ter s tem opravičuje, da je v najnovjšem svojem letniku ta dva naša pisatelja skupaj vzel, kajti Vodnik bil je učenec Pohlina. Mnogo se je že pisalo o patru Marku in Valentinu Vodniku, al zagotoviti moremo vsacega rodoljuba, da če tudi je veliko bral o tem in unem, našel bo v Marnovi knjigi marsikaj, kar mu ni še znano bilo. Če je tedaj že samo po sebi zanimiva taka knjiga vsacemu, komur je mar na drobno poznati delovanje znamenitih pisateljev naših, bodo Marnovemu „Jezičniku“ še posebno hvalo vedeli potomci naši, ki bodo spisavali „zgodovino slovstva slovenskega“. Zato „Novice“, ki so od prvega zvezka do zadnjega marljivo sledile „Jezičniku“, zopet radostno kličejo najnovjšemu delu učenega gospoda profesorja: dobro došel! Knjigarnica Lerherjeva prodaja „Jezičnik“ po 80 soldov.

Pri tej priliki pa „Učiteljskega Tovarša“ moramo tem topleje priporočati učiteljem našim, ker on je bil, ki je prvi v odlomkih prinesel, kar nam zdaj skupaj „Jezičnik“ podaja, in ki hoče v letošnjem tečaju kazati solnčno in senčno stran „Kr. čebeličarjev“ in pa kaj sta bila dr. Jaka Zupan in Matej Ravnikar v slovenskem slovstvu.

Da trudapolno delovanje „Uč. Tovarša“ v sedanji liberalni éri ni „na rožicah postlano“, to nam bo na besedo vsak rad priznal, kdor različne pritiske pozna, ki dandanes delujejo na učitelje ljudskih šol in da mora mož „dobrih starišev“, biti kogar ne omami ali vsaj izbega kužna sapa. Zato naj bi učitelji, ki se še niso izneverili svetinjam narodnim, kolikor moči materijalno in duševno podpirali skušenega starega svojega prijatelja.

Ozir po domovini.

Popotne črtice.

Spisal političen sitnež.

(Dalje.)

Poldne je že davno odzvonilo, ko krenivši krog ovinka zagledam cerkev Škocijansko. Vas ni velika, a lična, stoječa ob globoki vodi. Za dolgo vstaviti se tu, mi ni namen bil, zato se oglašim le pri svojem znancu gospodu zdravniku. V prijateljski hiši so me jako prijazno sprejeli; gospodar gosp. Pavel Waraun mi je razkazal praktične in lične prostorije svoje nove hiše, svojo klet z velikimi sodi, ki priča, da je gospod zdravnik tudi umen vinorejec. Pokus vina, posebno zelenike, me je res tudi vtrdil v tej veri. Poslovivši se bil sem si svest, da take kapljice ni najti povsod, še celó po slavnih vinskih krajih ne, katerih sem bil nekaj že prehodil. Naj si naši vinski trgovci in gostilničarji zapomnijo ime gospoda Pavla Warauna, zdravnika v Škocijann na Dolenskem, kajti želeti bi bilo, da bi se tako vino, kakor pri njem, dobivalo tudi po drugih krajih, na priliko v Ljubljani kje. Cena mu gotovo ni prenapeta, pa je dobro, ognjeno, da razveseli in okrepeá duhá in telo.

Ogledavši si še nekoliko prijetni kraj, kakoršnih je malo na Kranjskem, odrinem proti Raki, kjer sem namenil prenočiti. Pot tje je vrlo prijetna; v sredi čez vinograde, videlo se mi je, kakor da bi se mi vsa okolica prijazno smehljala. Iz rumenkaste zelenjave gledajo hiše, večidel lesene, a sivkasto in belo pisane, da se okna vidijo kakor očesa. To je neka posebnost tega kraja.

Pred Bučko me sreča voz z grozdjem. Ker me žeja, prosim voznika za par grozdov ter mu ponudim za-nje nekaj krajcarjev. Al on se brani vzeti jih rekoč: „Bog varuj, da bi grozdje popotniku prodajal. Le izberite grozdov, kolikor vam drago. Sladkega grozdja letos pač ni. Slabo je, slabo!“ Na to mi pomaga brskati po kadi, a res komaj dobiva par lepših grozdov, vse drugo bilo je drobno in revno. Z grozdi sedem na kamen ob cesti nasproti Bučki, čedni vasici, ki ima lep razgled po okolici. Potem pa marširam dalje. Ob Marijnem zvonem pridem v Radelce, kjer ima grof Barbo grajščino. Tu se kmalu pot zavije v reber, meni stopi zopet pot na čelo, a vkljub temu koračim navzgor. Trda noč je že, ko pridem na Rako. Kje pa prenočiti, ker tu nikogar ne poznam? „Neumnež ti — se brž ozmerjam — ali ni gospod župnik tvoj znanec? Oglasi se pri njem, posteljo in malo večerje gotovo dobiš.“ In zopet se nisem zmotil, kajti pri gosp. župniku nisem dobil le oboje, marveč tudi živahno zabavo, in tako nam je večer še prehitro pretekkel. Ko me po večerji pelje gospod župnik v sobo meni odločeno, me prijeten duh skoro omami; v kotu na tleh je namreč kup lepih jabelk — sadja, kakoršnega na vsem potu nisem nikjer videl. Iz sladkega spanja se zbudim še le četrte ure pred šestimi, ko je zvon vdrugeč vabil k maši. Tedaj naglo skočim s postelje in grem v cerkev. Prav vseč mi je bil govor gospoda župnika, ki je s krepko in jasno besedo razlagal vernim sv. evangelij. Po maši, ko se je razkadila gosta megla, razpodena po gorkem solncu, mi razkazuje vljudni gospod župnik okolico. Zares krasen razgled z griča, na katerem stoji Raka, ne le po zelenih vinskih goricah, ampak tudi na „Vlahe“, na Brežice ter vso pogozdeno planjavo okoli Šentjerneja, Kostanjevice itd. Škoda, da mi je ta krasni razgled zopet kalila misel, da po onih krajih vlada nemčurski duh; župani, bivši „ko-